

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
daf@dafyomi.co.il • 6515004 טל/פקס

גיטין דף מ.

עבד שהראה בפני רבו מעשים המוכיחים שהוא בן חורין האם הוא בן חורין?

כשנשא בת חורין ושתק לו רבו	אדון שנתן לשפחתו שטר אירוסין ואמר "צאי בו והתקדשי בו"	כשהשיאו רבו בת חורין או אדון שנשא שפחתו	
לא יצא לחירות ¹	יצא לחירות ²	יצא לחירות	לר' מאיר
לא יצא לחירות	לא יצא לחירות	יצא לחירות	לחכמים

האומר לשפחתו "פלוגית שפחתי אל ישתעבדו בה לאחר מותי" - מה הדין?

מה דיין השפחה	מה דין הוולדות בתחילה	
כופין את היורשים לתת גט שחרור ³	עד הגט שחרור הם עבדים ⁴	לרב דימי בשם ר' יוחנן
רק לא ישתעבדו אבל אין כופין לגט ⁵	הוולדות הם עבדים	לרב אמי ורב אסי

המפקיר עבדו מה דין העבד?

כשהאדון עוד חי	כשמת האדון	
צריך גט שחרור ואין לו תקנה ⁶	צריך גט שחרור ואין לו תקנה	ללישנא קמא דאמימר
נותן לו גט שחרור	צריך גט שחרור ואין לו תקנה	לאיכא דאמרי דאמימר ⁷
נותן לו גט שחרור	נותנים היורשים גט שחרור	לרב אשי, לרבינא

¹ תחילה אמר ר' זירא בשם ר' חנינא אמר רב אשי בשם רבי שעבד שנשא בת חורין בפני רבו יצא לחירות, והקשה עליו ר' יוחנן, מברייטא מפורשת שלא נחלקו ר"מ וחכמים אלא באופן שנשא אדון את שפחתו שלר"מ יצאה לחירות ולחכמים לא, והרי שלחכמים לא יצאה בשום ענין, ולר"מ דוקא כשהאדון בעצמו עושה מעשה, אבל אם העבד נושא בת חורין והאדון שותק, אין בזה הוכחה ששחררו. ולכן הגמי מעמידה את דברי רבי באופן אחר, וכמו שאמר רבה בר רב שילא, שמייירי באופן שהאדון בעצמו השיאו אשה, שבזה ודאי לא היה עושה האדון איסור אם לא באופן שבאמת הוא שחררו.

² ס"ל לר"מ שבלשון שטר אירוסין יש בו גם לשון שחרור וגם לשון אירוסין, דכשכותב לשפחה "הרי את מקודשת ליי" ה"ק: שתהיי ראויה להתקדש לי - והתקדשי לי בו, ולכן יש בשטר אירוסין לשון שחרור.

³ דמשמע שמצוה אותם ב"מצוה לקיים את דברי המת שלא ישתעבדו בה", ולכן צריכים לשחררה.

⁴ בזה מודה ר' יוחנן שכל שלא נשתחררה בגט שחרור לא פקע ממנה הקנין איסור, כיון שבלשון "אל ישתעבדו" לא משמע לשון הפקר ויציאה לחירות אלא רק שלא ישתעבדו.

⁵ טענו רב אמי ורב אסי לפי לשון זו של רב דימי, כיון שאין במשמעות לשונו לשון שחרור אלא רק שלא ישתעבדו בה, אי"כ למה יפסידו היורשים ממונם חנם - היינו לענין מה שיכולים להשתמש בוולדותיה אם נחייבם לתת גט שחרור, ולכן ס"ל שאין כופין. ובאמת מבואר בגמ' לקמן בדברי אמימר שדברי רב דימי הם טעות. וכן רב שמואל בר יהודה כשבא לבבל חלק על מה שאמר רב דימי בשם ר' יוחנן ואמר את שמועת ר' יוחנן באופן אחר, דה"ק "פלוגית שפחתי קורת רוח עשתה לי - יעשה לה קורת רוח", הדין שרק כופין את היורשים לעשות לה איזה קורת רוח. אכן אם היא אינה מסתפקת בשום קורת רוח רק בשחרור, לא נפטרים היורשים עד שישחררו אותה. והטעם בכל זה משום "מצוה לקיים את דברי המת".

⁶ דכיון שהפקירו נפקע ממנו הקנין ממון שלו, ונשאר ביד האדון רק הקנין איסור, ואינו יכול לתת לו גט שחרור היכא שיש לו רק קנין איסור בעבד בלי קנין ממון.

⁷ לפי האיכא דאמרי, ס"ל לאמימר שיש חילוק בין האדון בעצמו לבין יורשיו, דהאדון עצמו יכול לשחרר את העבד אפי' היכא שיש לו רק קנין איסור, אולם להוריש ליורשיו את הקנין איסור - לא יכול דאין בו ממש, ולכן אם מת היורשים לא יכולים לשחרר העבד - ואותו העבד צריך גט שחרור ואין לו תקנה.

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

גיטין דף מ:

הכותב לעבדו בשטר לשונות דלהלן מה הדין?

"עשיתי פלוני עבדי בן חורין" "עשוי בן חורין" "הרי הוא בן חורין"	"אעשנו בן חורין"	
מועיל והוא משוחרר	מועיל והוא משוחרר ¹	לרבי
מועיל והוא משוחרר	לא קנה עצמו בן חורין ²	לחכמים

הכותב שטר מתנה על שדה בלשונות דלהלן מה הדין?

"נתתי שדה פלונית לפלוני" "נתונה לפלוני" "הרי היא שלי"	"אתננה לפלוני"	
מועיל וקנה את השדה	מועיל וקנה את השדה	לר' מאיר/לרבי
מועיל וקנה את השדה	לא קנה את השדה ³	לחכמים

האומר כתבתי ונתתי שדה פלוני לפלוני, והמקבל אומר שלא כתב ולא נתן לו - דהודאת בע"ד כמאה עדים⁴, מי אוכל פירות?

מה דין הפירות	ומה הטעם	
הכל לנותן	דהא הודה המקבל שאינה שלו	לרב חסדא - באבא שהמקבל לפנינו
נותנים ביד שלישי לשומרן	דשמא יבואו עדים שיאמרו שהיא שלו	לרבה - בבן המקבל ⁵

הכלל ד"הקדש חמץ ושחרור מפקיעים מידי שיעבוד" - האם נאמר בדלהלן? [תוד"ה הקדש].

קדושת דמים	קדושת הגוף	
אינה מפקיעה ⁶	מפקיעה מידי שיעבוד	לרש"י ור"י
מפקיעה מידי שיעבוד	מפקיעה מידי שיעבוד	לרבינו תם

¹ דיכול השטר להכתב על לשון עתיד, כי הפירוש הוא שעכשיו ע"י שטר זה יהיה בן חורין.
² דאנו מפרשים שכוונתו שיהיה בן חורין ע"י שטר אחר שיתן לו מלבד השטר הזה, והרי לא נתן לו שטר אחר ולכן לא מהני מידי.
³ ומאותו טעם שנתבאר לעיל גבי עבד.
⁴ וכיון שהמקבל מודה שלא קיבל, הרי שאין השדה שלו כלל - וחוזרת לנותן. וביארו התוס' (בד"ה הודאת), דהא דאמרינן ד"הודאת בע"ד כמאה עדים" הוא רק לענין המקבל, אבל לענין הנותן כיון שפעמים הוא סובר שנתן ולא נתן באופן המועיל דהיינו שהנותן סבר שהמקבל זכה בה, ובאמת משום איזה סבה לא זכה בה, לכן לא שייך לומר שמחמת הודאת הנותן תהיה של המקבל באופן זה. אכן כשאומר "נתתי שדה זו לפלוני" - כן זכה המקבל מחמת הודאת הנותן, דאף שאומר המקבל לא נתן לי, חיישינן שמא זיכה לו ע"י אחר ואינו יודע.
⁵ דאז יש לחוש יותר שמא לא יודע שקיבל אביו את השדה והודאתו אינה חזקה כל כך.
⁶ והחילוק הוא, דקדושת הגוף שהיא לגבי מזבח כיון שחלה היא לא פוקעת, משא"כ קדושת דמים ודאי לא אלים כח הקדש מכח מקדש, וכיון שיש לה פדיון וראויה לפקוע לא אמרינן שתפקיע מידי שיעבוד.